
 પ્રવચન-૬, ગાથા - ૧૭-૧૮

આ 'સમયસાર', ૧૭-૧૮ ગાથા ! આજ હિન્દીમાં ચલતી છે. ઉપર (લિખા) છે ન પહલે ? 'અબ, ઇસી પ્રયોજનકો દો ગાથાઓમાં દષ્ટાંતપૂર્વક કહતે હૈં :-' કયા કહતે હૈં ? કિ, યહ આત્મા જો હૈ, ઉસમેં નિશ્ચય દર્શન, જ્ઞાન ઓર ચારિત્ર (હૈ), વહ ભી ભેદ ઓર વ્યવહાર હૈ. એક આત્માકા સેવન કરના, યહ નિશ્ચય ઓર યથાર્થ હૈ. સોલહવીં ગાથામેં યહ કહા. (અબ) ઇસી બાતકે પ્રયોજનકો ઇન (દો ગાથાઓમેં) કહતે હૈં. સોલહવીં ગાથા (મેં યહ કહા) :-

દંસળગાણચરિતાણિ સેવિદવ્વાણિ સાહુણા ણિચ્ચં ।

તાણિ પુણ જાણ તિણિણ વિ અપ્પાણં ચેવ ણિચ્છયદો ।।૧૬ ।।

નિશ્ચય સ્વભાવ કે આશ્રયસે ઉત્પન્ન હુઆ (એસા) સમ્યગ્દર્શન, સમ્યગ્જ્ઞાન, સમ્યક્ચારિત્ર

– વ્યવહાર છે. ત્રીન ભેદ હુઆ ના ? (ઇસલિયે) વ્યવહાર (કહા) છે. ત્રીન (ભેદસે) રહિત એક(રૂપ) ચૈતન્યમૂર્તિકા સેવન કરના, ચૈતન્યમૂર્તિકા અનુભવ કરના – વહ નિશ્ચય એક છે. વહ પ્રયોજન (અબ) ૧૭-૧૮ ગાથા મેં કહતે હેં. (યહાં) કહા ના ? ‘અબ, ઇસી પ્રયોજનકો...’ ‘ઇસી પ્રયોજનકો’ માને આત્માકા સેવન કરના, શ્રદ્ધા-જ્ઞાન કરના. આત્માકા (સેવન) કરના (યાની) શ્રદ્ધા-જ્ઞાન એસે ભેદ ભી નહીં. આત્માકા અનુભવ કરના. ‘...ઇસી પ્રયોજનકો હમ દો ગાથાઓંમેં દષ્ટાંતપૂર્વક કહતે હેં.’

जह णाम को वि पुरिसो रायाणं जाणिरुण सदहदि ।
तो तं अणुचरदि पुणो अत्थत्थीओ पयत्तेण ।।१७।।
एवं हि जीवराया णादव्वो तह य सदहेदव्वो ।
अणुचरिदव्वो य पुणो सो चेव दु मोक्खकामेण ।।१८।।

જયમ પુરુષ કોઈ નૃપતિને જાણે, પછી શ્રદ્ધા કરે,
પછી યત્નથી ધન-અર્થી એ અનુચરણ નૃપતિનું કરે; ૧૭.
જીવરાજ એમ જ જાણવો, વળી શ્રદ્ધવો પણ એ રીતે,
એનું જ કરવું અનુચરણ પછી યત્નથી મોક્ષાર્થીએ. ૧૮.

ટીકા :- પ્રથમ દષ્ટાંત દેતે હેં. ‘નિશ્ચયસે જૈસે કોઈ ધનકા અર્થી...’ ‘ધનકા અર્થી’ (કહા હે). ધનકા અર્થી ન હો ઉસકી યહાં બાત નહીં (હે). જિસકો ધન ચાહિયે ઔર ધનકી જિસકો લાલસા હે, એસા ‘...ધનકા અર્થી પુરુષ બહુત ઉદમસે પહલે તો રાજાકો જાને...’ (યહાં) રાજાકી બાત લી હે. સેઠકી બાત નહીં લી હે. કોઈ કરોડપતિ યા અબજપતિ સેઠ હો, ઉસકી સેવા કરે – એસે નહીં લિયા હે. રાજાકી સેવા કરે (એસા કહા). જૈસે ધનકા અર્થી (પુરુષ) રાજાકી સેવા કરે. પહલે તો રાજાકો જાને કિ, ‘યહ રાજા હે’ ઉસકે લક્ષણસે, ઉસકે પુણ્યસે, ઉસકે પહેરવેશસે, ઉસકી ઋદ્ધિસે – યહ રાજા હે એસા જાને. ‘...કિ યહ રાજા હે, ફિર ઉસીકા શ્રદ્ધાન કરે...’ પહલે યહ રાજા હે, ઉસે જાને. કૌન (એસા જાને) ? (કિ), ધનકા અર્થી ! જો ધનકા અર્થી નહીં હે, ઉસકો કોઈ રાજાકી, સેઠિયાકી યા દેવકી દરકાર નહીં હે. જો લક્ષ્મીકા અર્થી હે, વહ પ્રથમ રાજાકો જાને. (યહાં) રાજા લિયા હે – કોઈ કરોડપતિ, અરબપતિ બનિયેકો-સેઠકો નહીં લિયા હે. ક્યોંકિ રાજાકે પાસ કાયમ લક્ષ્મી હોતી હે ઔર રાજાકે પાસ પૂર્વ પુણ્યકે કારણસે અબજો રૂપયે તો (એસે હી) આતે હેં. ઇસલિયે રાજા લિયા હે.

(કહતે હેં) ‘...રાજાકો પહલે જાને કિ યહ રાજા હે, ફિર ઉસીકા શ્રદ્ધાન કરે...’ જાનેકે

બાદ શ્રદ્ધાન કરે. (પહલે) શ્રદ્ધાન કરે (ફિર) જાને, એસા નહીં (લિયા હૈ). પહલે ઉસકે ચિહ્નસે 'યહ રાજા હૈ' એસા જાને, બાદમેં ઉસકી શ્રદ્ધા કરે '...કિં યહ અવશ્ય રાજા હી હૈ...' ઉસકે ચિહ્નસે, ઉસકી ઋદ્ધિસે, ઉસકે પહેરવેશસે, ઉસકે પુણ્યસે, ઉસકે બાહરકે શરીરકી ઋદ્ધિકો દેખકર - 'યહ રાજા હૈ' એસા જાનકર ઉસકી શ્રદ્ધા (કરે). (ઉસકી શ્રદ્ધા) જાનકર કરે. વજન 'પહલે જાનકર' યહાં હૈ. 'યહ રાજા હી હૈ' - (એસા) નક્કી કરે કિં, યહાં રાજા હી હૈ. 'રાજ્યતે ઇતિ શોભ્યતે ઇતિ રાજા.'

'...ઇસકી સેવા કરનેસે અવશ્ય ધનકી પ્રાપ્તિ હોગી...' (ઇસ) રાજાકી સેવા કરનેસે જરૂર ઇસકે પાસ સે લક્ષ્મી મિલેગી. (વૈસે તો) લક્ષ્મી પુણ્યસે મિલતી હૈ, પરંતુ યહાં તો દષ્ટાંત હૈ. રાજા હી લક્ષ્મી દે સકતા હૈ ના ? વહ તો પૂર્વકે પુણ્ય હો તો લક્ષ્મી આતી હૈ. પુણ્યસે (ભલે) આતી હૈ, પરંતુ પૈસા હૈ યહ તો પાપ હૈ, ક્યોંકિ ભગવાનને ઉસકો પરિગ્રહમેં ગિના હૈ. પૂર્વકે પુણ્યસે મિલે (જરૂર) પરંતુ (જો) ચીજ મિલી હૈ, વહ પાપ હૈ - પરિગ્રહ હૈ. ઇસ રાજાકે પાસ પરિગ્રહ બહુત હૈ, યહ જાનકર (ઉસકી) સેવા કરનેસે અવશ્ય ધનકી પ્રાપ્તિ હોગી. ઉસકી સેવા કરનેસે, જરૂર ઉસકે પાસ લક્ષ્મી બહુત હૈ, તો સેવા કરનેસે મુઝે લક્ષ્મી મિલેગી.

'...ફિર ઉસીકા અનુચરણ કરે...' પહલે જ્ઞાન હુઆ, શ્રદ્ધા હુઈ ફિર અનુચરણ કરે. દષ્ટાંતમેં અભી પહલે જ્ઞાન લિયા હૈ, (ફિર) શ્રદ્ધા (લી હૈ), આહા..હા...! '...સેવા કરે, આજ્ઞામેં રહે, ઉસે પ્રસન્ન કરે;...' લક્ષ્મી લેનેકે લિયે રાજાકો પ્રસન્ન કરે. યહ તો દષ્ટાંત હૈ, આહા..હા...!

'ઇસીપ્રકાર મોક્ષાર્થી...' જેસે (દષ્ટાંતમેં) વહ ધનકા અર્થી રાજાકો જાને, શ્રદ્ધા કરે ઔર સેવા કરે (એસા લિયા થા), એસે (સિદ્ધાંતમેં) મોક્ષાર્થી (લિયા હૈ). યહ શર્ત ! (મોક્ષાર્થી યાની) જિસકો અનંત આનંદકા લાભ-એસા મોક્ષ (ચાહિયે). અતીન્દ્રિય અનંત આનંદકી પ્રાપ્તિકા નામ મોક્ષ. ઇસ અતીન્દ્રિય આનંદકી પ્રાપ્તિકા જો અર્થી હૈ (વહ મોક્ષાર્થી હૈ). સંસારકા અર્થી - દુઃખકા અર્થી, વહ નહીં (લિયા). (યહાં તો) જિસે સંસારકે કોઈ ભી કામકી ઇચ્છા નહીં (હૈ), (પરંતુ) એક મોક્ષકી હી ઇચ્છા હૈ (એસા મોક્ષાર્થી લિયા હૈ). મુઝે પરમ અતીન્દ્રિય આનંદ મિલે - એસી (જિસે) આશા હૈ, એસા મોક્ષાર્થી (હોતા હૈ). મોક્ષાર્થી(પનેકી) યહ શર્ત (હૈ). દુઃખસે મુક્ત હોના ઔર આનંદકી પ્રાપ્તિ હોના (યહ મોક્ષ હૈ). દુઃખસે મુક્ત હોના યહ નાસ્તિસે હૈ ઔર આનંદકી પ્રાપ્તિ અસ્તિસે હૈ. (ઇસલિયે) જિસકો અતીન્દ્રિય આનંદકી પ્રાપ્તિકી ઇચ્છા હૈ (વહ મોક્ષાર્થી હૈ). યહ શર્ત ! ધર્મ પાનેવાલેકે લિયે યહ પ્રથમ શર્ત (હૈ) - મોક્ષાર્થી ! આ..હા..હા...!

મોક્ષ નામ સર્વથા દુઃખસે મુક્ત હોના ઔર પૂર્ણ આનંદકા લાભ હોના વહ મોક્ષ (હૈ). (એસે) '...મોક્ષાર્થી પુરુષકો પહલે તો આત્માકો જાનના ચાહિયે,....' દેખો ! આ..હા..હા...! ક્યા શબ્દ લિયા (હૈ) ? '...મોક્ષાર્થી પુરુષકો પહલે તો આત્માકો જાનના ચાહિયે,....' એસા

कुछ नहीं लिया कि, देव-गुरु-शास्त्रको जानना या शास्त्र वांग्यन करना या ऐसा सुनना – यह बात ली नहीं. ये सब व्यवहार न लिया. पहले क्या करना ? इसमें (ये सब) नहीं लिया. सीधी बात करना (यानी) पहले तो आत्माको जानना चाहिए, ओ...ओ...ओ...!

अंदर भगवानआत्मा कैसा है ? उसको भोक्षार्थी (भनकर) पहले जानना चाहिए. नव तत्त्वको जानना या देव, गुरु, शास्त्रको जानना – ऐसी बात ली नहीं. पहले यह करना, ऐसा लिया है. पहले आत्माका ही ज्ञान करना, ऐसे लिया है. समझ में आया ? दूसरी चीज उसके पास है, यह बात यहां नहीं (कही). आत्मा क्या है ? बाहरमें देव, गुरुको सुनूं, (उनकी) सेवा करूं – तो (आत्मा) मिले, यह प्रश्न यहां नहीं है. क्योंकि ऐसी बात है ही नहीं. 'मैं भगवानकी भक्ति करूं, यात्रा करूं, शास्त्रका वांग्यन करूं तो आत्मा मिलेगा', यह बात है ही नहीं. पहले यह दो शर्त ली है.

मुमुक्षु :- तो फिर मंदिरोंकी क्या जरूरत है ?

समाधान :- मंदिरोंका भी प्रश्न यहां है नहीं, वह तो उसके कारणसे होता है. (उसे बनानेका) शुभभाव हो तो उसकी बात यहां है नहीं. सूक्ष्म बात है, भाई ! १७-१८ (गाथा) लेनेको कहां था ना ? हमारे 'धनकुमारज'ने. १७-१८ (गाथा) हिन्दीमें लेनेको आपने कहां था !

'धन्नालावज' कहते हैं कि यह मंदिर (बनाते हैं, वह क्या है ?) वह तो (ऐसा) शुभभाव हो तब बननेकी चीज बनती है. (ऐसा) शुभभाव करे तो मंदिर बनता है, ऐसा है नहीं. मंदिरके एक-एक परमाणुकी उस-उस कालमें उसकी जो पर्याय होनेवाली है, (वह) उससे होती है. दूसरा मंदिर करानेवाला (ऐसा) माने कि, मेरेसे मंदिर होता है – (तो) यह बात पूर्ण – सोलह आना जूठी है, आडा...डा...! 'जवेरचंदभाई'! आप कुछ करते हैं न? आप! सूक्ष्म बात है, भगवान!

जो (जव) भोक्षका कामी है (यानी) अनंत आनंदरूपी भोक्ष (जिसे चाहिये वह भोक्षार्थी है). 'नियमसार' में लिया है कि, भोक्ष क्या है ? (कि), अनंत अतीन्द्रिय आनंदका लाभ, यह भोक्ष (है). ऐसा 'नियमसार' में लिया है. क्या कहां ?

भोक्षका अर्थ क्या ? (कि), अनंत अतीन्द्रिय आनंदका लाभ लेना, यह भोक्ष (है). संसारमें तो सब दुःख (है). पैसा मिला, स्त्री-कुटुंब मिला, ये सब दुःख (है). संसारमें दुःख (ही है), आडा...डा...! उसकी बात तो यहां है नहीं. परंतु पहले तो देव, गुरु, शास्त्रकी सेवा करना, (उनकी) देशना सुनना; दूसरे ठिकाने (ऐसा) आये कि, पहले देशना होती है, परंतु यहां यह बात ली नहीं, (क्योंकि) यह व्यवहार है. आडा...डा...!

यहां तो प्रथममें प्रथम (यह कहां कि), आत्माको जानना चाहिए. आ...डा...डा...! निमित्तको जानना चाहिए यह भी नहीं लिया, रागको जानना यह भी नहीं लिया, उसकी

એક સમયકી પર્યાયકો જાનના યહ ભી નહીં લિયા, આહા..હા...! સમજ મેં આયા ? સીધી આત્મદ્રવ્યકો (જાનનેકી) બાત લી હૈ. પહલે આત્માકો જાનના ! આત્મદ્રવ્યકો જાનના. ગુણ-ગુણીકે ભેદકો ભી પહલે નહીં (જાનના), આહા..હા...! પર્યાયકો ભી નહીં, રાગકો તો નહીં (ઔર) નિમિત્તકો (ભી) નહીં, આહા..હા...! પહલે હી...! મોક્ષાર્થી પુરુષકો પહલે તો...! જૈસે ધનકા અર્થી પહલે રાજાકો જાને, ઐસે આત્માર્થી (મોક્ષાર્થી) પહલે આત્માકો જાને, આહા..હા...!

(પહલે આત્માકો જાને) તો યહ સબ વ્યવહાર કહાં જાયેગા ? (તો કહતે હૈં) ઉસકે કારણ સે ઉસ સમયમેં હોતા હૈ તો હો, ઉસ પર ઉસકા (મોક્ષાર્થીકા) લક્ષ નહીં (હૈ). બાહરકી ચીજ તો ઉસ સમય ક્રમબદ્ધ(પર્યાયમેં) આનેવાલી હોતી હૈ તો હોતી હૈ, ઉસકા લક્ષ કરાયા નહીં. આ..હા..હા...! 'ભભૂતમલજી'!

તો યહ મંદિર કરાયા (બનવાયા), યહ ક્યા હૈ ? આઠ લાખ ડાલા હૈ ઉસમેં. મંદિર (બનાને મેં). એક(ને) ભી આઠ લાખ (ડાલા હૈ). આઠ લાખ નાખ્યા તો ક્યા હૈ ? કરોડ નાખે (ડાલે) યા પાંચ કરોડ (રૂપયે) નાખે (ડાલે) તો ક્યા હુઆ ? વહ તો પર ચીજ હૈ ! ઉસમેં તો રાગકી મંદતા - શુભભાવ હોતા હૈ. યહ શુભભાવ ધર્મ નહીં (હૈ) ઔર શુભભાવ ધર્મકા કારણ ભી નહીં (હૈ).

પહલે યહ શબ્દ લિયા હૈ. હૈ અંદર ? મોક્ષાર્થીકો...! જૈસે ધનકા અર્થી રાજાકો જાને, જાનનેકે બાદ શ્રદ્ધા કરે, ફિર અનુચરણ કરે; વૈસે પહલે મોક્ષાર્થીકો... આ..હા..હા...! પહલે આત્માકો જાનના. આહા..હા..હા...! ભગવાનઆત્મા અતીન્દ્રિય આનંદ ઔર ચૈતન્યઘન, વિજ્ઞાનઘન પ્રભુ આત્મા એકરૂપ હૈ. વિજ્ઞાનઘન (હૈ) ઐસા ભેદ ભી નહીં કરના. એકરૂપ ચૈતન્ય હૈ, આ..હા..હા...! સૂક્ષ્મ બાત હૈ ! પહલે જિસકો ધર્મી કહના હો અર્થાત્ ધર્મ જિસકો કરના હો અર્થાત્ મોક્ષકી ભાવના હો ઉસકો પહલે મેં પહલે આત્માકો જાનના. નવ તત્ત્વોકો જાનના, ઐસા ભી કહા નહીં. દેવ-ગુરુ-શાસ્ત્રકો પહલે જાનના, યે કહા નહીં. વહ બાત તો અંતરમેં પહલે સાધારણ આ જાતી હૈ. વહ કોઈ ચીજ નહીં. ઉસસે કોઈ આત્માકા જ્ઞાન હો જાતા હૈ, ઐસા નહીં (હૈ). આ..હા..હા...!

મુમુક્ષુ :- સીધેસીધું હાથમાં આવી જાય ?

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી :- સીધું આવી જાય છે, એ વાત છે. વાત એ કહે છે. દૂસરા વ્યવહાર હૈ ઉસસે પ્રાપ્ત હોતા હી નહીં, ઇસલિયે તો પહલે યહ શબ્દ લિયા હૈ. વ્યવહાર આતા હૈ તો વ્યવહાર સે આત્માકા જ્ઞાન હોતા હૈ (ઐસા નહીં હૈ). લાખ મંદિર બનાયા, પુસ્તકો લાખ-કરોડ બનાયા, 'સોનગઢ' સે ૨૨ લાખ (પુસ્તક છપે) હૈં. 'પંડિતજી'કી તરફસે આઠ લાખ (છપે) હૈં. યે પુસ્તક બનાયા તો આત્મા જાનનેમેં આતા હૈ, ઐસી બાત નહીં લી હૈ. 'ભગવાનજીભાઈ'! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ ! આહા...!

પહલેમેં પહલે...! શર્ત યે (હૈ) - જો મોક્ષકા અર્થી હોતા હૈ તો - યહ શર્ત ! રાગકા

અર્થી હો, પુણ્યકા અર્થી હો, માનકા અર્થી હો – વહ તો ધર્મકી શરૂઆતમેં ભી આતા નહીં, વહ ધર્મ પાનેકે લાયક નહીં. આહા..હા...! સમજ મેં આયા ? લક્ષ્મીકા અર્થી હો, આબરૂકા અર્થી હો, મોટપકા અર્થી હો (અર્થાત્) દૂસરેસે જ્યાદા હમકો મોટપ (માન) મિલેગા – યે કોઈ શર્ત યહાં હૈ નહીં – યે સબ સંસાર હૈ, આહા..હા...!

મોક્ષાર્થીકો (માને) જિસકો આત્માકે અનંત આનંદકા લાભ લેના હૈ, ઐસી પ્રયોજનભૂત ચીજકો જિસકો લેના હો, ઉસકો પહલે... પહલે તો રાજાકો (જીવરાજાકો) જાનના. ઇસ શબ્દમેં બહુત ગંભીરતા હૈ ! પહલેમેં પહલે ભગવાનઆત્માકો જાન ! ઐસે લિયા હૈ. સમકિત બાદમેં. જાનને કે બાદ શ્રદ્ધા (હોતી હૈ). જો ચીજ જાનનેમેં આવી નહીં ઉસકી શ્રદ્ધા ક્યા કરના ? ગધેકા સીંગ, ખરગોશકા સીંગ હૈ નહીં તો જાનનેમેં આતા નહીં, તો પ્રતીતિ કિસકી ? વૈસે પહલે આત્મા ક્યા હૈ ? (યહ) ઉસકે જાનનેમેં આતા નહીં તો પ્રતીતિ કિસકી ? આહા..હા...!

પહલેમેં પહલે આત્માકો જાનના ચાહિયે. શબ્દ ઐસે લિયા હૈ. પહલેમેં પહલે આત્માકો જાનના ચાહિયે, આહા..હા...! સંસારકી સબ જિજ્ઞાસા, સંસારકા સબ પ્રયોજનકા ભાવ છોડકર (આત્માકો જાનના), આહા..હા...! મૈને ઇતની લક્ષ્મી દી તો ઉસસે મુઝે કુછ ધર્મ હોગા, મૈં સમકિત સન્મુખ હો જાઉંગા, યે બાત હૈ નહીં. મંદિરમેં રપ લાખ ખર્ચ કિયે... તો હમ કુછ ધર્મકી સન્મુખ હોંગે, યે બાત હૈ નહીં. કઠિન બાત હૈ ભગવાન !

મુમુક્ષુ :- યહ પહલે ક્યોં નહીં કહા ?

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી :- ઉસમેં પહલે આતા હી નહીં, ઇસલિયે નહીં કહા. ઉસસે આત્માકા જ્ઞાન હોતા નહીં, ઇસલિયે યહ (આત્માકો જાનનેકા પહલે) કહા હૈ. આહા..હા..હા...! ... યહ તો ‘ધનકુમાર’ સેઠને હિન્દી લેને કો કહા થા ન?

પહલે શુભ(ભાવ) કરો – દયા, દાન, વ્રત કરો તો શુદ્ધ ધર્મ હોગા ઐસી બાત હૈ નહીં. પહલે રાગકી મંદતાકા (ભાવ) – દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, પૂજા, દાન આદિ વિશેષ કરો તો આગે બઢેંગે, યે બાત યહાં હૈ નહીં. યહાં તો સીધા ભગવાનઆત્મા...! પૂર્ણાનંદકા નાથ ! (હૈ, ઉસકો પહલે જાનના). (જો) મોક્ષકા અર્થી હૈ, ઉસકો પહલે મેં પહલે સીધા આત્માકો જાનના.

આત્માકા દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્ર ઐસા ભેદકો જાનના, ઐસા ભી કહા નહીં. સોલહવીં ગાથામેં કહા હૈ ઉસકા અર્થ યહાં હૈ. સોલહવીં ગાથામેં કહા થા – ‘દંસણગાણચરિત્તાણિ સેવિદવાણિ સાહુણા ણિચ્ચં।’ સાધુકો-મુનિરાજકો હમેશા સમ્યગ્દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્રકા સેવન કરના. ઐસા સોલહવીં ગાથામેં પહલે પદમેં કહા. બાદમેં કહા વહ તીનોં આત્મા હૈ, તીન ભેદ નહીં. આહા..હા...! ‘ણિચ્ચયદો આત્મા’ વહી પ્રયોજન યહાં ૧૭-૧૮ ગાથામેં સિદ્ધ કિયા હૈ. એક આત્મા...! આ..હા..હા...! પૂર્ણાનંદકા નાથ, શુદ્ધ ચિદ્બિંબ, ધ્રુવ, સામાન્ય, એક અતીન્દ્રિય પ્રભુકી અનંતી શક્તિયોંકા પિંડ, ઐસા આત્મા...! ઐસા ગુણકા પિંડ, ઐસા

ભી નહીં. યહ તો સમજાનેમેં (ભેદ) આતા હૈ. સીધા આત્માકો જાનના...! આ..હા..હા...!
ગજબ બાત હૈ, ભાઈ !

સામાન્ય મનુષ્યકો તો (એસા લગે કિ) પહલે યે કરેં, યે કરેં, યે કરેં... બાદમેં યહ મિલેગા, એસા કુછ હૈ નહીં.

મુમુક્ષુ :- જૈસે ગાંવ બીચમેં આતા હૈ વૈસે યહ ભી બીચમેં આતા હૈ.

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી :- આયે, આયે... (લેકિન) ઉસકો છોડના. વહ તો પહલે કહા ન ? દોપહરકો કહા થા, જહાં જાના હૈ વહ લક્ષમેં (રહતા) હૈ (ઔર) બીચમેં નગર આતે હેં ઉસકો છોડ દેતા હૈ. યહાં (તો) બીચકી બાત હી નહીં, છોડ (દેતે) હેં વહ બાત હી નહીં. જિસ નગરમેં જાના હૈ ઔર બીચમેં છોડના હૈ વહ ભી બાત યહાં નહીં, આ..હા..હા...! પરકો છોડ દેના યહ ભી વ્યવહાર હૈ, રાગકો છોડના વહ ભી વ્યવહાર હૈ. રાગકા નાશ કરના વહ ભી નામ(માત્ર) કથન હૈ. આત્મા (કે આશ્રયસે) રાગકા નાશ કરના યહ ભી નામ(માત્ર) કથન હૈ. પરમાર્થસે આત્મા રાગકા નાશકર્તા હૈ નહીં. આત્મા તો આનંદસ્વરૂપમેં (સ્થિર) હોતા હૈ તો રાગકી ઉત્પત્તિ હોતી નહીં, તો રાગકા નાશ ક્રિયા એસા નામમાત્ર કથનસે કહનેમેં આયા હૈ, આહા..હા...! યહ ૩૪વીં ગાથામેં આયા હૈ.

યહાં કહતે હેં, ‘...**(મોક્ષાર્થી) પુરુષકો પહલે...**’ ‘પુરુષ’કો (માને) આત્માકો. ‘મોક્ષાર્થી પુરુષ’ યાની ‘આદમી’ હી એસા કુછ નહીં. ‘મોક્ષાર્થી પુરુષ’ નામ આત્મા. (ચાહે તો) સ્ત્રીકા આત્મા હો (યા) નપુંસકકા આત્મા હો. નરકમેં નીચે જો નારકી હેં (વહાં) તો અકેલે નપુંસક હી હેં. માંસ, દારૂ-શરાબ (જો) પીતે હેં ઉન સબકા દેહ છોડકર (રહનેકા) સ્થાન નરક હૈ. કોઈ માને યા ન માને ઇસસે કોઈ વસ્તુ(સ્થિતિ) પલટ નહીં જાતી. (કોઈ એસા કહે કિ) ‘બસ ! અભી યે કરો, ફિર કુછ નહીં હૈ.’ ‘કુછ હૈ નહીં’ (કહતા હૈ લેકિન વહાં) તેરા દુઃખ હૈ, મરકર દુઃખ (ભોગનેકો) નરકમેં જાયેગા. માંસ આદિ (ખાકર) નરકમેં જાયેગા યે બાત તો યહાં કહી નહીં, વૈસે હી પુણ્ય કરકે સ્વર્ગમેં જાયેગા યે બાત ભી યહાં કહી નહીં. યહાં તો જિસકો આત્માકે મોક્ષકી ઇચ્છા હૈ (ઉસકી બાત હૈ), આહા..હા...!

ગૃહસ્થાશ્રમમેં હો, બાલક હો,... ઇસમેં ‘આબાલ-ગોપાલ’ આયેગા ! આયેગા ઇસમેં. ‘આબાલ-ગોપાલ’ (યાની) બાલકસે લેકર વૃદ્ધ સબકો પહલેમેં પહલે કરનેકે લાયક હો તો... મોક્ષાર્થીજીવકો પહલે આત્મા જાનના. આત્માકી પર્યાયકો જાનના યહ ભી નહીં કહા, વ્યવહાર જાનો યહ ભી નહીં કહા, નિમિત્તકો જાનો યહ ભી નહીં કહા ! આહા..હા...! ઉસમેં હૈ કી નહીં ? હિન્દી તો સરલ ભાષા હૈ, બહુત સરલ હૈ ! (હમકો) એસી કોઈ આપ લોગોંકી હિન્દી આતી નહીં. આપકે સેઠને કહા, ‘ધનકુમાર’ને કહા યહ હિન્દીમેં પઢેં.

આહા..હા...! પહલે તો આત્માકો જાનના. હિન્દીમેં પહલે યહ આયા હૈ ! આહા..હા...! ‘મીઠાલાલજી’ વો ચાર લાખ રૂપયે (મંદિરમેં) પૈસે ખર્ચ ક્રિયે ઇસલિયે ધર્મ હોગા, કરીબ

હોગા કરીબ ! એસા નહીં હૈ. ઉસને ચાર લાખ ડાલા હૈ. કિસીને આઠ લાખ ડાલા હૈ. બેંગલોર. દોનોં મિલકે ૧૨ લાખ. બાર લાખ ક્યા બાર કરોડ (રૂપયે) ડાલે નહીં, ઉસમેં કુછ રાગકી મંદતા હો તો પુણ્ય હૈ, યે બાત યહાં હૈ નહીં. યહાં તો ‘મોક્ષાર્થી’...! (બસ, ઉસકી હી બાત હૈ). આહા..હા...!

‘શ્રીમદ્’મેં આતા હૈ ના ? માત્ર મોક્ષકા કામ હૈ. ‘માત્ર મોક્ષ અભિલાષ’ ! હૈ, (એસા) શબ્દ હૈ. ‘આત્મસિદ્ધિ’મેં (આતા હૈ). ‘માત્ર મોક્ષ અભિલાષ’ ! ‘માત્ર’ મોક્ષ અભિલાષ !! ‘માત્ર’ (યાની) આત્માકે સિવા કોઈ ચીજ કી અભિલાષા નહીં. એક હી મોક્ષ ! મેરી આનંદકી દશા ! મેરે અતીન્દ્રિય આનંદકી પૂર્ણ દશા મુઝે ચાહિયે ! ઇસકે સિવા કોઈ ચાહના હૈ નહીં. એસી મોક્ષકી અભિલાષ હૈ ઉસ જીવકો પહલેમેં પહલે ‘...આત્માકો જાનના ચાહિયે,...’ આ..હા..હા...! નવ તત્ત્વકો ભી જાનના કહા નહીં, ભગવાન અરિહંતકો જાનના (યા) પંચ પરમેષ્ઠીકો જાનના યે ભી કહા નહીં, ક્યોંકિ વહ તો અનંતબાર જાના હૈ ઔર અનંતબાર વ્યવહાર આ ગયા હૈ. યહ આયા નહીં – પ્રથમ આત્મા ક્યા ચીજ હૈ, વહ આયા નહીં. આહા..હા...!

‘...પહલે તો આત્માકો જાનના,...’ (ઇસમેં) બહુત ગંભીરતા ભરી હૈ ! બહુત ગંભીરતા...! એક ભગવાન પૂર્ણાનંદ પ્રભુ ! એકરૂપ ! દો રૂપ ભી નહીં (અર્થાત્) ગુણી-આત્મા ઔર જ્ઞાન-દર્શન ગુણ, એસા ભેદ ભી નહીં. આહા..હા...! સીધા આત્માકો જાનના. પંચમ આરાકે સંત પંચમ આરાકે શ્રોતાકો યહ બાત કહતે હૈં ! કોઈ એસા કહે કિ, ‘એસી બાત તો ચોથે આરેમેં ચલે !’ (તો) યહ બાત ક્યા હૈ ? (એક) હજાર વર્ષ પહલે (‘અમૃતચંદ્રાચાર્ય’) મુનિ હુએ, દો હજાર વર્ષ પહલે ‘કુંદકુંદાચાર્ય’ હુએ વહ ભી પંચમ આરામેં ! તો પંચમ આરાકે સંત પંચમ આરાકે શ્રોતાકો પહલે યહાંસે બાત કરતે હૈં ! સમજમેં આયા ? (એસા નહીં કહા હૈ કિ), ‘પહલે તુમ એસા કરો, પહલે એસા કરો, બાદમેં એસા કરો ઔર દાન કરો, (પહલે રાગકી) મંદતા કરો, બાદમેં યહ હોગા !’ (યહાં તો) પંચમ આરાકે સંત પંચમ આરાકે શ્રોતાકો (પહલેમેં પહલે આત્માકો જાનના, એસા કહતે હૈં !). (‘મહાવીર’) ભગવાનકે પીછે દો હજાર વર્ષ ગયે ત્યારે ‘કુંદકુંદાચાર્ય’ હુએ, બાદમેં (એક) હજાર વર્ષકે બાદ ‘અમૃતચંદ્રાચાર્ય’ હુએ. આહા..હા...! ‘કુંદકુંદાચાર્ય’ તો છેસૌ સાલ (બાદ) ગયે (થે), અભી સે દો હજાર વર્ષ પહલે ગયે થે લેકિન ભગવાનકે (નિર્વાણ) બાદ છેસૌ સાલ (બાદ ગયે). યહાં સે દો હજાર વર્ષ પહલે. યહાં સે એક હજાર વર્ષ પહલે ‘અમૃતચંદ્રાચાર્ય’ (હુએ). દોનોંને બાત યહ કહી હૈ ! સબ બાત છોડકર...! આ..હા..હા...! ‘ભગવાનકી પૂજા કરો, હમેશા સેવા કરો તો તુજે લાભ હોગા !’ (એસી) કોઈ બાત હૈ નહીં. આહા..હા...! યહ ૧૭-૧૮ ગાથા કે શબ્દોમેં ગંભીરતા ભરી હૈ. (કોઈ એસા કહે કિ) ‘પહલે તુ આત્મા કો જાન આહા..હા...! પ્રભુ પહલે તુમ સુનાઓ કિ આત્મા ક્યા હૈ, બાદમેં હમ જાન સકતે

હેં ન ?' યહ બાત ભી યહાં હૈ નહીં. સમજમેં આયા ?

શ્રોતા :- ભારે કઠણ પડે !

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી :- ભારે કઠણ પડે ? દુનિયામેં કુછ કઠિન પડતા નહીં. દેશકો છોડકર, માં-બાપ, કુટુંબ, રિશ્તેદાર આદિકો (છોડકર) પરદેસમેં રખડતા હૈ, વહ કઠિન પડતા નહીં ! કુટુંબકો વહાં છોડકર યહાં રખડતા હૈ ! કિતને હજારો માઈલ દૂર (યહાં રખડતા હૈ) ! યહ બાત ઉસકો કભી રુચિ હી નહીં. અંતરમેં ઉસકી દરકાર (કભી) કી હી નહીં. જિસકી દરકાર કરની ચાહિયે ઉસકી દરકાર કી નહીં. જિસકી જરૂરત નહીં ઉસકી દરકાર સારા દિન કી - ધંધા-વ્યાપાર, સ્ત્રી, પુત્ર, કુટુંબ, ધન, વ્યાજ પૈદા ક્રિયા, ઇતને પૈસે હુએ ! આહા..હા...! કરોડો રૂપયેકા મંદિર બનાયા ઇસલિયે ધર્મસે નજદીક હોગા ઔર સમ્યગ્દર્શન પાનેકે લાયક હોગા, ઐસી બાત યહાં હૈ નહીં.

શ્રોતા :- ઐસા ઉપદેશ પહલે દિયા હોતા તો યહ મંદિર બનવાતે નહીં ના !

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી :- કૌન બનવાતા હૈ ? વહ તો શુભભાવ હો (ઔર) બનનેકે લાયક હૈ ઉસ સમય બનેગા. ઇસ શુભભાવસે મંદિર બનેગા યહ બાત હૈ નહીં. કહો, 'લક્ષ્મીચંદભાઈ'! દેખો! યહ 'લક્ષ્મીચંદભાઈ', 'જેઠાલાલભાઈ' આગે સબ સેઠ બૈઠે હૈ ઉસને કહા મંદિર બનાને કે લિયે કુછ કરે. મંદિર તો પરમાણુકી રચના હૈ. આત્માકો બિલકૂલ લાભ નહીં. વહ પરમાણુ-રજકણ જો હૈ, (વહ) અનંત પરમાણુકા પિંડ (હૈ). જૈસે યહ અંગુલી હૈ વહ અનંત પરમાણુકા પિંડ હૈ. યહ (કોઈ) એક ચીજ નહીં હૈ, યહ એક ચીજ નહીં હૈ, યહ તો અનંત રજકણકા પિંડ હૈ. ઉસકો શાસ્ત્રભાષામેં 'સ્કંધ' કહતે હૈં, 'સ્કંધ' ! (એક સે) અધિક પરમાણુ મિલે ઉસકો શાસ્ત્રમેં 'સ્કંધ' કહા હૈ, તો યહ સ્કંધ હૈ, એક ચીજ નહીં. ઉસકા ટુકડા કરતે... કરતે... કરતે... આખીરકા છોટેમેં છોટા Point રહે ઉસકો 'પરમાણુ' કહતે હૈં. ઉસ પરમાણુમેં ભી ઉસ સમયમેં ઉસકી અપની અવસ્થા હોનેકા કાલ હૈ તો પરમાણુકી અવસ્થા હોતી હૈ. દૂસરે પરમાણુકે કારણસે અવસ્થા હોતી હૈ, યે (બાત) ભી નહીં (હૈ). તો દૂસરે આદમીસે મંદિર હોતા હૈ યહ (બાત) ભી નહીં (હૈ). ભારી કામ, ભાઈ ! 'લક્ષ્મીચંદભાઈ'! ઐસી બાત હૈ, પ્રભુ ! આહા..હા...!

શ્રોતા :- સામું દેખાય છે તોપણ નહિ ?

સમાધાન :- જે નથી દેખાતું એ આ છે ! દેખ્યું નથી એ આ છે અને બાકી બધું દેખ્યું છે ! બાકી બધી બહારમાં ધૂલ દેખી છે ! રાજા અનંતબાર હુઆ હૈ, અબજોંકી મહિનેકી કમાઈ (હો) ઐસા રાજા અનંતબાર હુઆ હૈ ! ઔર સૌ બાર માંગે ઔર એક કવલ (ખાના) મિલે ઐસા ભિખારી અનંતબાર હુઆ હૈ ! ઔર કરોડો રૂપિયેકા મંદિર ભી અનંતબાર બનાયા હૈ. પૂર્વમેં અનંતબાર બનાયા હૈ ! વહ કોઈ ચીજ નહીં. આહા..હા...! ગજબ બાત હૈ, ભાઈ ! હિન્દીમેં આયા ઉસમેં (ભી) પહલે યહ આયા !

‘પ્રથમમં પ્રથમ આત્માકો જાનના ચાહિયે’ યહ શબ્દ લિયા હૈ. સંવર, નિર્જરાકો જાનના યા મોક્ષાર્થીકો મોક્ષ જાનના, ઐસે પહલે નહીં લિયા. ક્યા કહા ? મોક્ષાર્થીકો મોક્ષકો જાનના ઐસે નહીં લિયા. સમજમં આયા ? મોક્ષાર્થીકો આત્મા જાનના, ઐસે લિયા હૈ. મોક્ષાર્થીકો મોક્ષ ક્યા હૈ ? યહ પહલે જાનનેમં લિયા નહીં. ક્યોંકિ મોક્ષ હૈ, યહ પર્યાય હૈ. મોક્ષ પર્યાય હૈ, સિદ્ધકી પર્યાય હૈ. મોક્ષાર્થીકો – મોક્ષકી પર્યાયકે પ્રયોજનવાનકો મોક્ષકી પર્યાય જાનના, ઐસા નહીં કહા. આહા..હા...! ઉસે સંવર, નિર્જરાકો પહલે જાનના, યહ ભી નહીં કહા. આહા..હા...! ઐસી બાત હૈ, પ્રભુ ! ઉસમં યહ પરદેશ-અનાર્ય દેશ ! ઉસમં ઐસી બાતે !! બાત તો ઐસી હૈ, પ્રભુ ! અંતરકી દરકાર કભી કી હી નહીં. ચાર ગતિમં રખડતે-રખડતે નરક ઔર નિગોદકે અનંત ભવ કિયે તો ભી આત્માકા કુછ (કલ્યાણ) હુઆ નહીં.

યહાં તો કહતે હૈં, પહલેમં પહલે ‘...આત્માકો જાનના ચાહિયે...’ ઐસે લિયા હૈ. કહો, ‘જેઠાલાલભાઈ’!

શ્રોતા :- તૈયાર શિષ્યકો લિયા હૈ !

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી :- જો પાત્રજીવ હૈ, જો મોક્ષકા અર્થી હૈ ઉસકો લિયા હૈ. જો કુછ પુણ્યકા અર્થી, વિષયકા અર્થી, માનકા અર્થી, આબરૂકા અર્થી, ધૂલકા અર્થી (યાની) યે પૈસે-કરોડ-દો કરોડ હોતે હૈં, ઉસકા અર્થી (હો), યહ બાત યહાં લી નહીં. વહ લાયક નહીં હૈ ! આ..હા..હા...! મોક્ષકા અર્થી...! મોક્ષકે અર્થીકો મોક્ષ જાનના, ઐસે ભી લીયા નહીં, આહા..હા...! હૈ ના અંદર દેખો ! ‘...મોક્ષાર્થી પુરુષકો પહલે...’ ઐસે શબ્દ પડે હૈં. મોક્ષાર્થીકો પહલે મોક્ષકો જાનના, ઐસે યહાં પહલે લિયા નહીં. તો (ફિર) પુણ્ય કરના, યહ કરના, ઉસસે આત્મા (પ્રાપ્ત) હોતા હૈ, યહ પ્રશ્ન યહાં હૈ હી નહીં. ભગવાનઆત્માકા જ્ઞાન કિસી ભી પરકી અપેક્ષા રખે બિના હોતા હૈ. રાગકી ઇતની મંદતા કી ઔર બાદમં આત્માકા જ્ઞાન હોતા હૈ, ઐસી અપેક્ષા આત્માકો જાનનેમં હૈ નહીં, આહા..હા...! ગજબ બાત હૈ !

સેઠિયા હો તો લાખ, દો લાખ, પાંચ લાખ, પચીસ લાખ ખર્ચ કરે તો માનો (ક્યા કર દિયા !) દૂસરે લોગ ઉસે ‘ધર્મધુરંધર’ કા બિરૂદ દે ! ‘ધર્મ- ધુરંધર’ ! યહાં તો ધ્યેય આત્મા જો હૈ, આહા..હા...! પહલેમં પહલે...! ગજબ બાત હૈ ! મોક્ષાર્થીકો પહલે મોક્ષ જાનના, યહ ભી નહીં લિયા. તો ફિર સંવર, નિર્જરા, પુણ્યકો (જાનના) ઔર મંદિર બનાના, પહલે યહ બનવાના ઔર બાદમં આત્માકો જાનના, યહ બાત તો લી હી નહીં, આહા..હા...! સીધા માર્ગ યહી હૈ ! જિસે (ધર્મ કરના હો ઉસે) સીધા ઇસ આત્માકો જાનના ! સીધા...! ઇસકો જાનનેમં પરકી કોઈ અપેક્ષા હૈ નહીં. ઇસલિયે ભગવાનકે યહ વચન હૈ ! (ઔર) મુનિરાજ જગતકે પાસ યહ જાહિર કરતે હૈં ! દુનિયાને રુચે ન રુચે, સમાજ સમતોલ રહે ન રહે, (નગ્ન મુનિકો કિસીકા બંધન નહીં). ‘નાગા બાદશાહથી આઘા’ ! ઉનકો કોઈ પરવાહ નહીં કિ, યહ બાત કિસીકો નહીં રુચે ઔર વિરોધ કરેગા (તો) ? (વહ) ઉસકે પાસ રહે !

વિરોધ કરનેવાલા કોઈ હૈ નહીં, આહા..હા...!

મોક્ષાર્થીકો...! ગજબ બાત કહી હૈ ના ! આ..હા..હા...! મોક્ષકે અર્થીકો મોક્ષકો જાનના, એસે નહીં કહા. ક્યોંકિ મોક્ષ હૈ વહ પર્યાય હૈ, પર્યાય હૈ વહ ભેખ હૈ, પર્યાય હૈ વહ આત્માકા એક ભેખ હૈ – ‘સમયસાર’મેં આયા હૈ. સંવર, નિર્જરા ભી એક ભેખ હૈ (ઔર) મોક્ષ ભી એક ભેખ હૈ, વસ્તુ નહિ. યે તો પર્યાયકા એક ભેખ હૈ, આહા..હા...! લેકિન જો એક (માત્ર) મોક્ષકી પર્યાય ચાહતા હૈ ઉસકો સીધા... (આત્માકો જાનના). આહા..હા...! પરકી અપેક્ષા છોડકર, એસા કરું તો એસા મિલેગા, એસી અપેક્ષા છોડકર (સીધા આત્માકો જાનના).

તીનલોકકા નાથ જિનેશ્વરદેવ ! ઉનકી દિવ્યધ્વનિમેં વહ આયા ! ઉસે સંત...! પંચમ આરાકે સંત ! સીધે ભગવાનકે પાસ ગયે થે, વહાંસે આકર ‘આડતિયા’ હોકર વહ બાત કરતે હેં ! ‘ભગવાન એસા કહતે હેં ! વહ હમ કહતે હેં !’ એસા કહતે હેં. આહા..હા...!

શ્રોતા :- દેશના સુનનેસે હોતા હૈ ના ?

સમાધાન :- દેશના સુનનેકી વહાં ગિનતી નહીં હૈ ! (ક્યોંકિ) દેશના અનંતબાર સુની ઔર અંદર ગયા નહીં. દેશના અનંતબાર સુની હૈ !

શ્રોતા :- વહ દેશના અલગ પ્રકારકી હૈ !

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી :- અલગ પ્રકારકી હૈ ! દેશના આતી હૈ, પરંતુ દેશના આયી ઇસલિયે પ્રાપ્ત હો જાયે, એસે નહીં. ઇસલિયે વહ શબ્દ લિયે હેં. આહા..હા...! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, પ્રભુ ! આજ તો તેરહવા દિન હુઆ ! અબ ઇતના સૂક્ષ્મ આયા ! આહા...! ઉસે કમબદ્ધ હોગા ઇસલિયે આત્માકો જાનના, એસે શબ્દ ભી લિયે નહીં. કમબદ્ધ હોનેવાલા હૈ ઇસલિયે નહીં (પરંતુ) આત્માકો જાન, ઉસમેં વહ કમબદ્ધ હૈ વહ બાત આ જાયેગી ! આહા..હા...! ક્યોંકિ કમબદ્ધમેં અકર્તાપના બતાયા હૈ. આત્મા રાગકા ઔર પર્યાયકા અકર્તા હૈ, સીધા આત્મા આત્માકા (કર્તા) હૈ, તો સીધી આત્માકી બાત લી હૈ, આહા..હા...! વહાં તો અકર્તા બતાયા હૈ ના ? કમબદ્ધમેં તો અકર્તા બતાયા હૈ. પર્યાયકા ભી અકર્તા ! તો વહ બાત વહાં લી નહીં, આ..હા..હા...! વહાં તો પર્યાયમેં સીધા આત્માકો જાનના ! જાનનેમેં આતા હૈ પર્યાયમેં, પરંતુ પર્યાયમેં જાનના – આત્મા ! પર્યાય(મેં) પર્યાયકો જાનના, એસા ભી કહા નહીં. આહા..હા...! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, પ્રભુ !

સારી દુનિયાકો જાનતે હેં ! (હમ તો) દુનિયામેં બહુત ઘુમે હેં, કાઠિયાવાડમેં ઔર હિન્દી(ભાષી પ્રાંતમેં) તો કલકત્તા, જયપુર, દિલ્લી સબ જગહ જાકર આયે હેં. સબ જગહ વ્યાખ્યાન દિયે હેં. બડે-બડે શહર, અહમદાબાદ આદિ સબ જગહ ગયે હેં. બાપૂ ! વહ માર્ગ કોઈ અલગ હૈ ! આહા..હા...!

અભી (તો) એસી બાત આનેસે ઉસે એસા લગે કિ, ‘વહ બાત તો બહુ કઠિન હૈ,

ઇસલિયે કુછ દૂસરા ચાહિયે.’ તો કહતે હૈં કિ, વહ આત્માકો પ્રાપ્ત કરનેકે લિયે લાયક નહીં હૈ. આહા..હા...!

શ્રોતા :- (બાત) બહુત સૂક્ષ્મ હૈ, થોડી સ્થૂલ નહીં હો સકતી ?

સમાધાન :- સૂક્ષ્મ કહાં (હૈ) ? ઉસકે ખુદકે ઘરકી (બાત હૈ) ! ઉસે સૂક્ષ્મ કહેં યા સ્થૂલ કહેં ? ઉસકે ઘરકી બાત હૈ, ઘરકે અંદર હૈ. આત્મા ઘરકે અંદર મહા પ્રભુ પડા હૈ ! આહા..હા...! એક ઘંટા પૂજા ઔર ભક્તિ કર લી, ઇસલિયે કલ્યાણ હો જાયેગા (એસા અગર માનતા હૈ તો) ધૂલમેં ભી નહીં હોગા !! એય...! ‘નિહાલભાઈ’! (કિસીકો) પૂછા થા કિ, ‘કુછ કરતે હો ?’ (તો કહા કિ) ‘હમ એક ઘંટા ભગવાનકી પૂજા કરતે હૈં !’ ઉસ એક ઘંટે (પૂજા કરને)સે કુછ હોનેવાલા નહીં, એસા કહતે હૈં. ઉસમેં કુછ ગતિ બદલ જાયે, એસા હૈ નહીં, આ..હા..હા...!

યહાં તો કહતે હૈં કિ, પહલેમેં પહલે... નાથ ! આત્મરાજા ! (દષ્ટાંતમેં) જૈસે સીધા રાજાકો જાને, એસા કહા. ઉસમેં એસા નહીં કહા કિ, ‘બનિયેકો જાને યા બ્રાહ્મનકો જાને યા ફલાનેકો જાને !’ (બલ્કિ સીધા) રાજાકો જાને ! ‘રાજ્યતે ઇતિ શોભતે ઇતિ રાજા’ ! આહા..હા...! ઉસકે દીદાર દિખે, શરીરમેં પુણ્ય દિખે, ઉસકે આભૂષણ, ગહને, કપડે દેખકર લગે કિ, ‘યહ તો રાજા હૈ.’ એસે સીધા જિસને રાજાકો દેખા હો, ઉસ રાજાકો જાનકર ઉસકી શ્રદ્ધા કરકે, લક્ષ્મીકા અર્થી જો હૈ... લોભી...! ધનકા અર્થી જો લોભી...! વહ રાજાકી સેવા કરે, એસા કહા.

ઇસ પ્રકાર મોક્ષકા અર્થી આત્મા ! વહ આત્મરાજાકી સેવા કરે ! એસા કહા હૈ. આત્માકા સીધા સેવન કરના, એસા કહા ! એસા કહા નહીં કિ, કોઈ ગરીબકી સેવા કરના, ઉસકી સેવા કરે, એસા કહા નહીં. રાજાકે સિવા કોઈ સેઠિયાકી સેવા કરના, એસા ભી યહાં કહા નહીં. ક્યોંકિ રાજાકે પાસ લક્ષ્મી ઇતની હોતી હૈ,... ઇસ સમયમેં અભી તો રાજા સાધારણ હો ગયે હૈં, (બાકી તો) પહલેકે જો રાજા હોતે થે, ઉસકી કરોડોકી, અબજોકી કમાઈ એક દિનકી હોતી હૈ ! તો પૈસા યાની ધૂલ (હૈ) ઉસકે પાસ ! એસે રાજાકો સીધા જાનના, એસા કહા. કોઈ ફલાણાકો જાને, એસા કહા નહીં. ધનકે અર્થીકો રાજાકો જાનના, એસા કહા, યહ તો દષ્ટાંત હુઆ.

ઇસ પ્રકાર મોક્ષાર્થીકો,...! આ..હા..હા...! ગજબ બાત હૈ, પ્રભુ ! આ..હા..હા...! પ્રથમમેં પ્રથમ ‘...આત્માકો જાનના ચાહિયે,...’ શબ્દ યહ પડે હૈં. કૌન યહ કહતે હૈં ? મુનિ ! કિસકો કહતે હૈં ? પંચમ આરાકે શ્રોતાકો ! કોઈ એસા કહે કિ, ‘એસી બાત તો ચૌથે આરામેં ચલે અથવા એસી બાત તો મુનિકે લિયે હોતી હૈ ! યહ ‘સમયસાર’ મુનિકે લિયે હૈં !’ એસા કોઈ કહતા હૈ તો ઉસકી સબ બાત ઉડા દી ! (કોઈ કહે કિ) ‘સમયસાર’ હૈ યહ તો મુનિકે લિયે હૈં ! ચૌથે આરાકી બાત હૈ !’ યહ (બાત તો) પંચમ આરાકે સાધુ

पंचम आराके श्रोताको - मोक्षार्थी हो उसे, पंचम आराके मुनि, (पंचम आराके) श्रोताको ऐसा कहते हैं !! पहले आत्माको जान ! (लेकिन) 'प्रभु ! एतन्नी सारी बात !' एतन्नी सारी कोई बात नहीं है ! प्रभु अंदर भगवान बिराजता है ! सत्सिद्धानंद प्रभु ! अनंत परमेश्वर ! अनंत गुणका परमेश्वर ! उटवीं गाथामें कहा. उटवीं गाथामें वह (बात आयी). उट गाथा...! 'अपने परमेश्वरको भूल गया !' उट गाथा...! सबेरे दातुन करते समय सोना निकालकर ढाथमें (रखा था वह) भूल गया ! कहा है ? सोना कहा है ? ये रहा ! ओह ! ये रहा ! ऐसे आत्मा तो अंदर है परंतु रागकी ऐकताबुद्धिमें भूल गया. दया, दान, पूजा, भक्तिका राग - इस रागकी ऐकतामें आत्माको भूल गया. आहा...हा...! इस आत्माको प्रथम जानना चाहिए. ऐसे कहा है, प्रथम जानना चाहिए. मोक्षार्थीको प्रथम आत्मा जानना चाहिए, आ...हा...हा...! पंचम आरामें ऐसे कठिन कालमें प्रभु ! पहले ऐसे करना, यह आपकी बात बहुत कठिन पड़ती है. कठिन पड़े या नहीं पड़े, प्रभु ! मार्ग तो यह है. कोई परकी अपेक्षासे आत्मा जाननेमें आये और अनुभव-सम्यग्दर्शन हो, ऐसी चीज है नहीं.

कोई पुण्य-दान किया, भक्ति किया, ऐसा किया, पर्यास लाभ भर्ष कर दिया, करोड़ भर्ष कर दिये, बनिया एतने सारे तो भर्ष करे नहीं ! लेकिन कदाचित् करोड़ - द्वा करोड़ भर्ष कर दिया तो उससे कुछ धर्म (हो जाये ऐसा नहीं है). और (कोई) ऐसा लोभी हो (तो कहे कि) 'एक तपती हमारी लगा दो कि, हमने इस मकानमें पांच करोड़ दिये हैं ! हमारी तपती लगाओ !' तपती लगानेमें तस्दी लेते हैं !! तस्दी यानी मेहनत. अपनी तपती लगानेमें मेहनत करते हैं कि, मैंने दस लाभ, पर्यास लाभ दिया है (तो) मेरा नाम उसमें लिखो ! उसमें तीन-चार नाम लिखो ! इलाहाके वती ये इलाहा देनेवाला ! सही इलाहाकी !! सब देना है न हमने तो ! आहा...हा...! यहां यह बात नहीं है, नाथ ! श्रोता :- जैसे दिये हैं तो लिखाते हैं !

पूज्य गुरुदेवश्री :- (लेकिन) आत्मामें क्या आया ? बहुत मेहनत करे, जिसको दिये हो वह नहीं (लिखे) तो मित्रोंको कहे कि, 'मेरा नाम लिखना ! द्वा-पांच आदमीको बात करो !' ऐसा मित्रोंको कहे !! ऐसा कहकर तस्दी-मेहनत करे ! तस्दी-मेहनत करके तपती लगावे. वह रजडनेकी तस्दी है. यहां तो अलग बात है, 'भ्रूतमलज्ज' ! आहा...हा...!

यहां तो प्रभु, परमात्मा (यह इरमाते हैं). 'कुंदकुंदार्य' कहे (ऐसा) कहे या 'अमृतयंद्रार्य' कहे (ऐसा) कहे या परमात्मा कहे (ऐसा) कहे, सब एक ही है. क्योंकि आत्मामें पंच परमेश्वरी होनेकी वायकात है. पंच परमेश्वरी (होनेकी) वायकात भरी है. आत्मामें पंच परमेश्वरी यानी अरिहंत, सिद्ध होनेकी वायकात पडी है. इसको जानो ! आहा...हा...! है (पाठमें) ? '...और फिर उसीका श्रद्धान करना...' (पहले) जानना बादमें श्रद्धान करना

(ऐसा कलते हैं). जो जाननेमें आया नहीं उसकी श्रद्धा कैसी ? ज्ञानमें वल यीज आयी नहीं और (कले कि) उसकी श्रद्धा करो ! ढरगोशके सींग नहीं है (और कले कि) श्रद्धा करो ! परंतु जाननेमें आया नहीं (तो) श्रद्धा कैसे करे ? सींग है नहीं (तो) जाननेमें आया नहीं. वैसे जो यीज जाननेमें आयी नहीं उसकी श्रद्धा कैसी ? समजमें आया ? पलले जानना याडिये ‘...और ङ्कुर...’ (श्रद्धा करनी), जैसे विया है.

‘...और ङ्कुर उसीका...’ ‘उसीका’ नाम आत्मा जाना उसका. उसीका नाम आत्माका. ‘...श्रद्धान करना याडिये...’ उसकी श्रद्धा करनी याडिये, आला..ला...! जाननेवालेकी श्रद्धा करना. जाननेवाला जाननेमें आया... जाननेवाला जाननेमें आया इस जाननेवालेकी श्रद्धा करना. जो जाननेमें आया है उसकी श्रद्धा करना. जो यीज जाननेमें आयी नहीं उसका कैसे विश्वास आये ? किसका विश्वास करना ? आला..ला...!

यलां कला कि, ‘...और ङ्कुर...’ ऐसा जानकर ङ्कुर ‘...उसीका श्रद्धान करना याडिये...’ ङ्कुर नाम अकेला जानना (जैसे) नहीं रलना (बल्कि) जानकर श्रद्धा करना. ढगवानआत्मा आनंदस्वरूप है, ऐसा जानकर उसकी श्रद्धा करना. जानना ङ्कुर श्रद्धान करना. ‘तत्त्वार्थसूत्र’में तो पलले सम्यग्दर्शन विया है. ‘सम्यग्दर्शन, ज्ञान, यारित्राणी ढोक्षमार्गः’ वलां सम्यग्दर्शनकी प्रधानता लेकर ज्ञान ढादमें विया है. यलां (यल कलते हैं कि) जो यीज जाननेमें नहीं आयी उसकी श्रद्धा कैसे लो ? ज्ञानमें आत्मा क्या है ? पूर्णानंद शुद्ध यैतन्यघन आनंदकंद (है), जैसे ज्ञानमें आया नहीं, ज्ञानमें जाना नहीं, ज्ञानमें ज्ञेय लुआ नहीं, उसकी श्रद्धा कैसी ? जिस ज्ञानमें वल ज्ञेय आया नहीं (अर्थात्) परज्ञेय छोडकर स्वज्ञेय आया नहीं और स्वज्ञेय (ज्ञानमें) आये ढिना उसकी श्रद्धा कैसी ? किसकी श्रद्धा की ? समज में आया ? आला...!

‘...ङ्कुर उसीका...’ ‘ङ्कुर’ शब्द विया है ना ? जानना ङ्कुर श्रद्धा करना, जैसे ‘ङ्कुर’ विया है. आत्मा अतीन्द्रिय आनंदका कंद प्रलु ! शुद्धघन, विज्ञान पिंड ऐसा अंदर ज्ञान (लुआ), अनुभव लुआ, स्वज्ञेयका ज्ञान लुआ (और) परज्ञेयका ज्ञान छूट गया तल ङ्कुर उसकी श्रद्धा करना. जो यीज ज्ञानमें आयी है उसकी श्रद्धा करना, आ..ला..ला...! ङ्कुरी ढी सादी ढाषा है. ढलनो-ढेटियोंको ढी समजमें आये ऐसा है. ढात ढलुत अस्थी आयी है ! आला..ला...!

‘...आत्माको जानना याडिये, और ङ्कुर...’ ‘ङ्कुर’में (ऐसा कलना है कि) जाना लुआ (है) उसकी श्रद्धा करना (कि), ‘ज्ञायकस्वरूप आनंदमूर्ति में लूं.’ यल में लूं. यल ढी विकल्प है. जाननेमें जो आया कि, पूर्णानंद शुद्ध यैतन्य ऐसा है, उसकी प्रतीत करना – यल समकित है. जाननेमें आयी यीजका ङ्कुर श्रद्धान करना उसका नाम समकित है, जैसे यलां विया है. ज्ञान पलले विया है और श्रद्धा ढादमें ली है. ‘तत्त्वार्थसूत्र’में समकित पलले

લિયા છે ઔર જ્ઞાન બાદમાં લિયા છે. ક્યોંકિ વહાં તત્ત્વાર્થશ્રદ્ધાનમાં તત્ત્વાર્થ લેના છે ના ! નવ (તત્ત્વ) લેના છે. વહાં છે એકવચન. નવ તત્ત્વકા વચન એકવચનમાં છે, બહુવચન નહીં. નવકા એકવચન છે. આત્માકો જાનકર આઠ તત્ત્વ જાનનેમાં આયે તો એકવચન હુઆ. એક હી જાનનેમાં આયા. વહાં ભી જાનનેમાં એક હી આયા છે. વહાં ભી એક હી આત્મા જાનના ‘...ઔર ફિર ઉસીકા શ્રદ્ધાન કરના ચાહિયે...’ ક્યા (શ્રદ્ધાન કરના ચાહિયે ?) કિ, ‘...યહી આત્મા છે,...’ જ્ઞાનમાં આયા છે કિ, યહી આત્મા છે, આહા..હા...! પ્રત્યક્ષ હુઆ છે.

આત્મામાં એક ‘પ્રકાશ’ નામકા ગુણ છે. ઇસ ગુણકે કારણ આત્માકો જાનતે હૈં તો પ્રત્યક્ષ હો જાતા છે. ક્યા કહા ? પીછે ૪૭ શક્તિ હૈં ના ? ૪૭ શક્તિ ! ઉસમાં બારહવીં ‘પ્રકાશશક્તિ’ છે. જીવતર, ચિત્તિ, દશિ, જ્ઞાન, સુખ, વીર્ય, પ્રભુત્વ, વિભુત્વ, સર્વદર્શી, સર્વજ્ઞ, સ્વચ્છત્વ ઔર પ્રકાશ, બારહવીં (શક્તિ) છે. ૪૭ શક્તિ છે (ઉસમાં) બારહવીં શક્તિમાં એસા કહા છે કિ, આત્મામાં એક પ્રકાશ નામકા ગુણ છે કિ, જો ગુણ સ્વસંવેદન પ્રત્યક્ષ હો જાતા છે. ધ્યાનકે કાલમાં પ્રત્યક્ષ હોતા છે, પરોક્ષ રહતા નહીં. સમ્યગ્દર્શનકે (કાલમાં) જ્ઞાનસે પ્રત્યક્ષ હો જાતા છે. સમ્યગ્દર્શનમાં તો પ્રતીતિ છે, સમ્યગ્દર્શન કુછ જાનતા નહીં, યહ તો પ્રતીતિ છે. પરંતુ યહલે સારા આત્મા જાનનેમાં આયા (કિ), પૂર્ણાનંદકા નાથ યહ પૂર્ણ છે. યહ જાનના ફિર ઉસકી શ્રદ્ધા કરના. ઓ..હો..હો...! ‘...કરના ચાહિયે...’ એસે લિયા છે. ‘...ફિર ઉસીકા શ્રદ્ધાન કરના ચાહિયે...’ કિસકો કહતે હૈં ? પંચમ આરાકે શ્રોતાકો કહતે હૈં. શ્રોતા સાધારણ છે ઔર શ્રોતાકો યહ નહીં રુચેગા, એસી દરકાર છે નહીં.

તેરેમાં કેવલજ્ઞાન લેનેકી તાકત છે. એક સમયમાં કેવલજ્ઞાન લેનેકી તાકત છે, તો આત્માકો જાનનેકી તાકતકી બાત કરના યહ કોઈ બડી બાત નહીં છે. સમજમાં આયા ? આહા..હા...! યહી આત્મા છે. ‘...શ્રદ્ધાન કરના ચાહિયે કિ ‘યહી આત્મા છે’,...’ રાગરહિત (હૈ) યહ બાત ભી લી નહીં. યહ નાસ્તિસે બાત છે. આત્મા રાગરહિત છે, પર્યાયરહિત છે, ભેદરહિત છે, એસા નહીં લિયા. (વહાં તો) સીધા આત્મા જાના ઉસકી ફિર શ્રદ્ધા કરની ચાહિયે કિ, ‘...યહી આત્મા છે,...’ (અર્થાત્) યહ આત્મા ! (એસા) જ્ઞાનમાં જાનનેમાં આયા. આહા..હા...! ગુડકા મીઠાપન ખ્યાલમાં આયા (તો) યહ ગુડ છે ! ગુડ છે ના ગુડ ? ખ્યાલમાં આયા કિ, મીઠાપન છે યહ ગુણ છે. એસે આત્માકે આનંદકા અનુભવ હુઆ તો ‘યહ આત્મા છે !’ એસી શ્રદ્ધા જાનનેકે બાદ હોતી છે. જાને બિના શ્રદ્ધા હોતી નહીં, આહા..હા...! એસી બાત છે ! ‘...યહી આત્મા છે,...’ (એસી શ્રદ્ધા હોનેકે બાદ ક્યા કરના ?) શ્રદ્ધામાં ક્યા હોતા છે ?

શ્રદ્ધામાં ક્યા હોતા છે ? કિ, ‘...‘ઇસકા આચરણ કરનેસે અવશ્ય કર્મોસે છૂટા જા સકેગા’...’ ઇસકા આચરણ કરનેસે કર્મોસે છૂટા જાયેગા, એસા શ્રદ્ધામાં આતા છે. આચરણ કોઈ શુભભાવ કરેગા, એસા નહીં. ઇસકા આચરણ કરનેસે (છૂટા જાયેગા) એસા શ્રદ્ધામાં આતા છે. સમકિતમાં એસા આતા છે કિ, ઇસકા આચરણ કરનેસે અવશ્ય કર્મોસે છૂટા જા સકેગા. ઉસકી વિશેષ બાત આયેગી... (શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)